

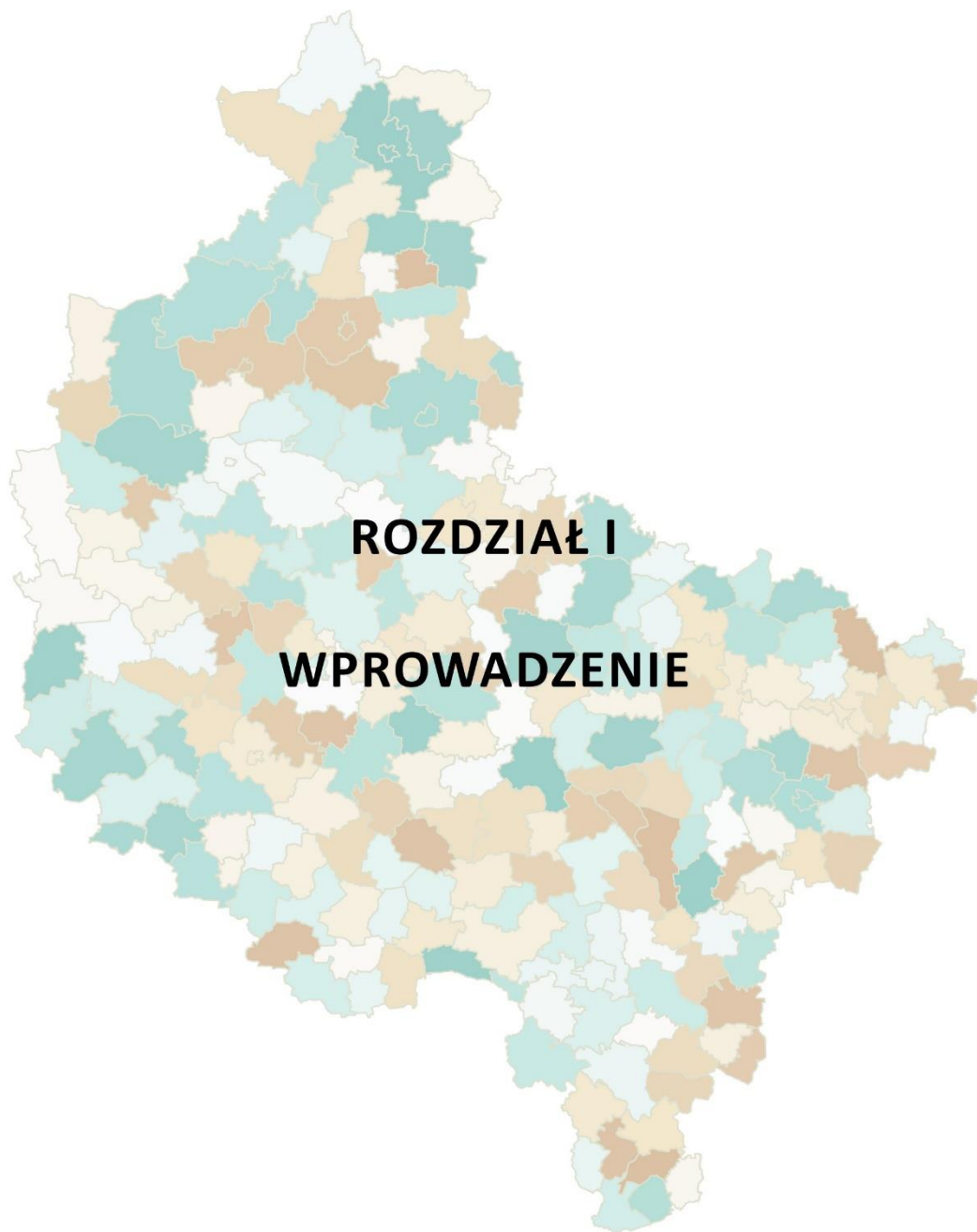

czerwiec 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
1. Wstęp.....	5
2. Podstawowe pojęcia	6
3. Mapa administracyjna województwa wielkopolskiego	7
4. Zestawienie powierzchni powiatów i miast na prawach powiatu	8
II. STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW	9
1. Podział grup rejestrowych	10
2. Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa wg stanu na 1.01.2016 r.	11
3. Struktura własności gruntów wg stanu na 1.01.2010 r.	12
4. Struktura własności gruntów wg stanu na 1.01.2013 r.	12
5. Struktura własności gruntów wg stanu na 1.01.2016 r.	12
6. Struktura gruntów Skarbu Państwa wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	13
7. Struktura gruntów Województwa wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	13
8. Struktura gruntów Powiatów wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	14
9. Struktura gruntów Gmin wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	14
10. Struktura gruntów Osób fizycznych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	15
11. Struktura gruntów Wspólnot gruntowych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	15
1.01.2016 r.	
12. Struktura gruntów Spółdzielni wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.....	16
13. Struktura gruntów Spółek prawa handlowego wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	16
1.01.2016 r.	
14. Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	17
1.01.2016 r.	
15. Struktura własności użytków rolnych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	17
16. Struktura własności gruntów leśnych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	18
17. Struktura własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg stanu na 1.01.2010 r.	18
1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	
18. Struktura własności gruntów pod wodami wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	19
1.01.2016 r.	
19. Struktura własności nieużytków wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	19
III. STRUKTURA ZMIAN SPOSOBU UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	20
1. Podział użytków gruntowych	21 - 24
2. Struktura użytków gruntowych w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2010 r.	25
3. Struktura użytków gruntowych w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2013 r.	25
4. Struktura użytków gruntowych w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2016 r.	25
5. Struktura użytków rolnych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	26
6. Struktura użytków gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wg stanu na	26
1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	
7. Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	27
1.01.2016 r.	
8. Struktura gruntów pod wodami, użytków ekologicznych, nieużytków, terenów różnych	27
wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	
IV. STRUKTURA GRUNTÓW UŻYTKOWANYCH ROLNICZO	28
1. Zmiany w strukturze gruntów użytkowanych rolniczo wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.	29
1.01.2016 r.	

2. Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa wg stanu na 30 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	30
3. Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych PGL Lasy Państwowe wg stanu na 1.01.2010 r. 30 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	30
4. Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych wchodzących w skład gospodarstw rolnych 31 Osób fizycznych wg stanu na 1.01.2010 r., 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.	31
5. Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych Rolniczych spółdzielni produkcyjnych wg stanu na 31 1.01.2010 r., 1.01.2013 r., 1.01.2016 r.	31
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	32 - 35

Wstęp

Niniejsze opracowanie jest analizą struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie wielkopolskim, według stanów na: 1 stycznia 2010 r., 1 stycznia 2013 r., 1 stycznia 2016 r., jednocześnie jest realizacją zadania Marszałka Województwa w dziedzinie geodezji i kartografii, w zakresie art. 7c oraz art. 25 ust. 2 ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2016 r. poz. 1629 t.j. z późn. zm.) obejmującego:

- analizę zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo-rolnych;
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji;
- sporządzanie wojewódzkich zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków.

Analizy przeprowadzono w oparciu o wojewódzkie zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków sporządzane na podstawie wykazów gruntów, wykazów budynków i wykazów lokali, na dzień 1 stycznia każdego roku. Zbiorcze zestawienia gruntów oprócz pól powierzchni wynikających z ewidencji gruntów (powierzchnie ewidencyjne) zawierają pola powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (powierzchnie geodezyjne). Powierzchnie ewidencyjne użytków gruntowych w zestawieniach zbiorczych gruntów wyrównuje się na zasadach proporcjonalności do powierzchni geodezyjnych. Ze względu na niezmienność powierzchni geodezyjnych przyjęto je do przeprowadzenia analiz w niniejszym opracowaniu.

Zakres niniejszego opracowania obejmuje problematykę gospodarowania przestrzenią poczynając od zmian w strukturze własności po sposoby użytkowania gruntów.

Celem opracowania jest przedstawienie analiz, które mogą posłużyć do zdiagnozowania kierunków i zmian w strukturze agrarnej jakie zachodziły na przestrzeni ostatnich lat na terenie województwa wielkopolskiego.

Mamy nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie przydatne osobom i instytucjom zajmującym się problematyką przemian strukturalnych.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Zdefiniowane podstawowe pojęcia występujące w niniejszym opracowaniu.

Ewidencja gruntów i budynków - system informacyjny zapewniający gromadzenie, aktualizację oraz udostępnianie, w sposób jednolity dla kraju, informacji o gruntach, budynkach i lokalach, ich właścicielach oraz o innych podmiotach władających lub gospodarujących tymi gruntami, budynkami lub lokalami.

Grupy rejestrowe - odpowiednio posegregowane i zebrane według określonych zasad jednostki rejestrowe gruntów, budynków i lokali. Dla celów ewidencji gruntów i budynków, właścicieli nieruchomości i władających, dzieli się na 15 grup rejestrowych.

Podgrupy rejestrowe - wydzielone w ramach grupy rejestrowej osoby, organy i jednostki organizacyjne posiadające prawa do nieruchomości.

Powierzchnia ewidencyjna - powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Powierzchnia geodezyjna - powierzchnia jednostek podziału terytorialnego państwa według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju.

Struktura agrarna - procentowy udział grup obszarowych gospodarstw w ogólnej powierzchni gospodarstw, grup gospodarstw.

Struktura użytkowania gruntów - udział powierzchni poszczególnych użytków gruntowych w ogólnej powierzchni gruntów na danym obszarze.

Struktura użytków rolnych - udział powierzchni poszczególnych użytków rolnych w ogólnej powierzchni tych użytków na danym obszarze.

Struktura władania gruntami - udział poszczególnych form władania w ogólnej powierzchni gruntów.

Użytek gruntowy - część powierzchni ziemi użytkowana w sposób jednolity.

Użytki rolne – wszystkie tereny w obrębie gospodarstwa rolnego lub danego regionu wykorzystywane do produkcji roślinnej, ogrodniczej lub zwierzęcej.

Zbiornicze zestawienie gruntów – opracowane w ramach Zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków, spis danych o ogólnej powierzchni i wartości gruntów wchodzących w skład poszczególnych jednostek rejestrowych z podziałem na użytki gruntowe opracowane na podstawie wykazów gruntów, wg stanu na dzień 1 stycznia każdego roku, zachowujące formę i zakres treści tych wykazów.

Mapa administracyjna województwa wielkopolskiego

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI POWIATÓW WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
(WG STANU NA 1 STYCZNIA 2016 R.)

Lp.	Powiat	Symbol teryt. GUS	Powierzchnia ewidencyjna (ha) ¹	Powierzchnia geodezyjna (ha) ²
1	chodzieski	3001	68 417	68 506
2	czarnkowsko-trzcianecki	3002	180 435	180 605
3	gnieźnieński	3003	125 354	125 503
4	gostyński	3004	80 516	81 025
5	grodziski	3005	64 132	64 187
6	jarociński	3006	58 533	58 729
7	kaliski	3007	115 960	115 999
8	kępiński	3008	60 649	60 826
9	kolski	3009	100 941	101 071
10	koniński	3010	157 706	157 835
11	kościański	3011	71 931	72 242
12	krotoszyński	3012	71 033	71 368
13	leszczyński	3013	80 302	80 581
14	międzychodzki	3014	73 571	73 644
15	nowotomyski	3015	100 797	101 362
16	obornicki	3016	70 998	71 104
17	ostrowski	3017	115 751	116 012
18	ostrzeszowski	3018	77 062	77 263
19	piłski	3019	126 462	126 821
20	pleszewski	3020	71 023	71 307
21	poznański	3021	189 627	189 988
22	rawicki	3022	55 137	55 352
23	śłupecki	3023	83 590	83 801
24	szamotulski	3024	111 885	111 929
25	średzki	3025	62 083	62 386
26	śremski	3026	57 123	57 410
27	turecki	3027	92 965	92 943
28	wągrowiecki	3028	103 939	103 965
29	wolsztyński	3029	67 770	67 973
30	wrzesiński	3030	70 241	70 357
31	złotowski	3031	165 839	166 017
ZESTAWIENIE POWIERZCHNI MIAST NA PRAWACH POWIATU (WG STANU NA 1 STYCZNIA 2016 R.)				
32	m. Kalisz	3061	6937	6942
33	m. Konin	3062	8219	8220
34	m. Leszno	3063	3185	3186
35	m. Poznań	3064	26182	26191
POWIERZCHNIA OGÓLNA			2 976 295	2 982 650

¹ powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków

² powierzchnia według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju

ROZDZIAŁ II
STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW

PODZIAŁ GRUP REJESTROWYCH

Przyjęty w niniejszym opracowaniu podział na grupy rejestrowe został wprowadzony do ewidencji gruntów i budynków rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2001 r. nr 38 poz. 454).

Podział grup rejestrowych – właścicieli nieruchomości i władających (zwanych „podmiotami ewidencyjnymi”):

- 1) grupa 1 - Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 2) grupa 2 - Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 3) grupa 3 - jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne;
- 4) grupa 4 - gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 5) grupa 5 - gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 6) grupa 6 - jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego;
- 7) grupa 7 - osoby fizyczne;
- 8) grupa 8 - spółdzielnie;
- 9) grupa 9 - kościoły i związki wyznaniowe;
- 10) grupa 10 - wspólnoty gruntowe;
- 11) grupa 11 - powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 12) grupa 12 - powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 13) grupa 13 - województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 14) grupa 14 - województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 15) grupa 15 - spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14.

W celu większej przejrzystości, na potrzeby niniejszego opracowania, przedstawione wyżej 15 grup rejestrowych zgeneralizowano do 9 grup podmiotów.

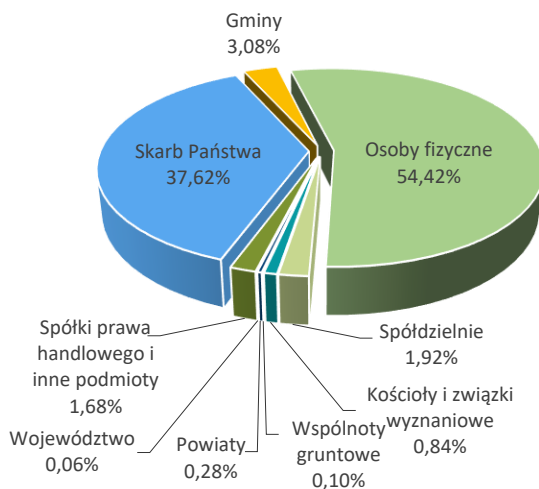
- 1) **Skarb Państwa** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 1, 2, 3, gruntów których właścicielem jest Skarb Państwa, niezależnie od sposobu ich władania;
- 2) **Gminy** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 4, 5 i podgrupy rejestrowej 6.1, gruntów których właścicielem są gminy, niezależnie od sposobu ich władania;
- 3) **Osoby fizyczne** – odpowiadające grupie rejestrowej nr 7;
- 4) **Spółdzielnie** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 8;
- 5) **Kościoły i związki wyznaniowe** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 9;
- 6) **Wspólnoty gruntowe** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 10;
- 7) **Powiaty** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 11, 12 i podgrupy rejestrowej 6.2, gruntów których właścicielem są powiaty, niezależnie od sposobu ich władania;
- 8) **Województwo** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 13, 14 i podgrupy rejestrowej 6.3, gruntów których właścicielem jest województwo, niezależnie od sposobu władania;
- 9) **Spółki prawa handlowego i inne podmioty** – odpowiadające grupie rejestrowej nr 15.

Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa wielkopolskiego

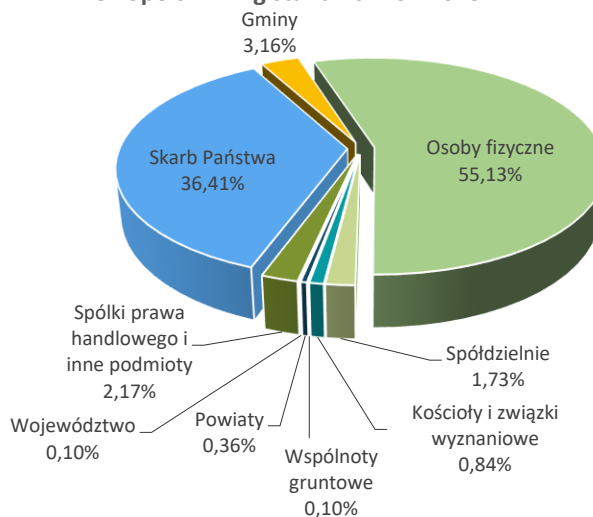
(wg stanu na 1 stycznia 2016 r.)

Nr Grupy	Nazwa Grupy rejestrowej	Powierzchnia ewidencyjna (ha)	Powierzchnia geodezyjna (ha)
Gr. 1	Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	987 055	989 163
Gr. 2	Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	34 992	35 067
Gr. 3	Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne	12 146	12 172
Gr. 4	Gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	87 833	88 021
Gr. 5	Gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	7 832	7 849
Gr. 6	Jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne	242	243
Podgrupa rejestrowa 6.1	Jednoosobowe spółki gmin i inne gminne osoby prawne	139	140
Podgrupa rejestrowa 6.2	Jednoosobowe spółki powiatów i inne powiatowe osoby prawne	13	13
Podgrupa rejestrowa 6.3	Jednoosobowe spółki województw i inne wojewódzkie osoby prawne	90	90
Gr. 7	Osoby fizyczne	1 674 037	1 677 611
Gr. 8	Spółdzielnie	47 253	47 354
Gr. 9	Kościóły i związki wyznaniowe	24 939	24 992
Gr. 10	Wspólnoty gruntowe	2 973	2 979
Gr. 11	Powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	12 773	12 800
Gr. 12	Powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	114	114
Gr. 13	Województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	4 337	4 346
Gr. 14	Województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	193	193
Gr. 15	Spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14	79 576	79 746
OGÓŁEM (Grupy rejestrowe 1-15)		2 976 295	2 982 650

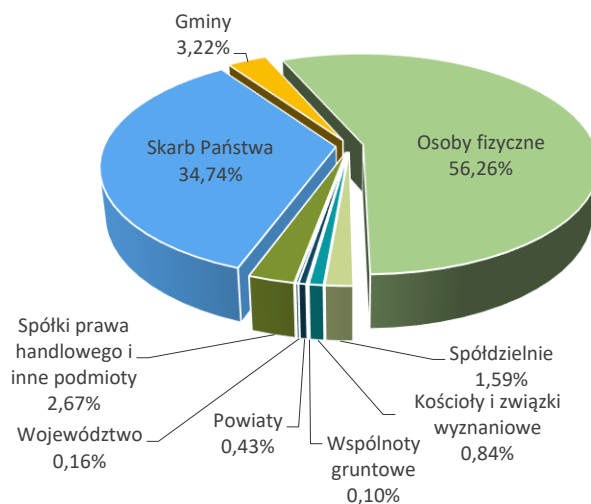
Struktura własności gruntów w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2010 r.

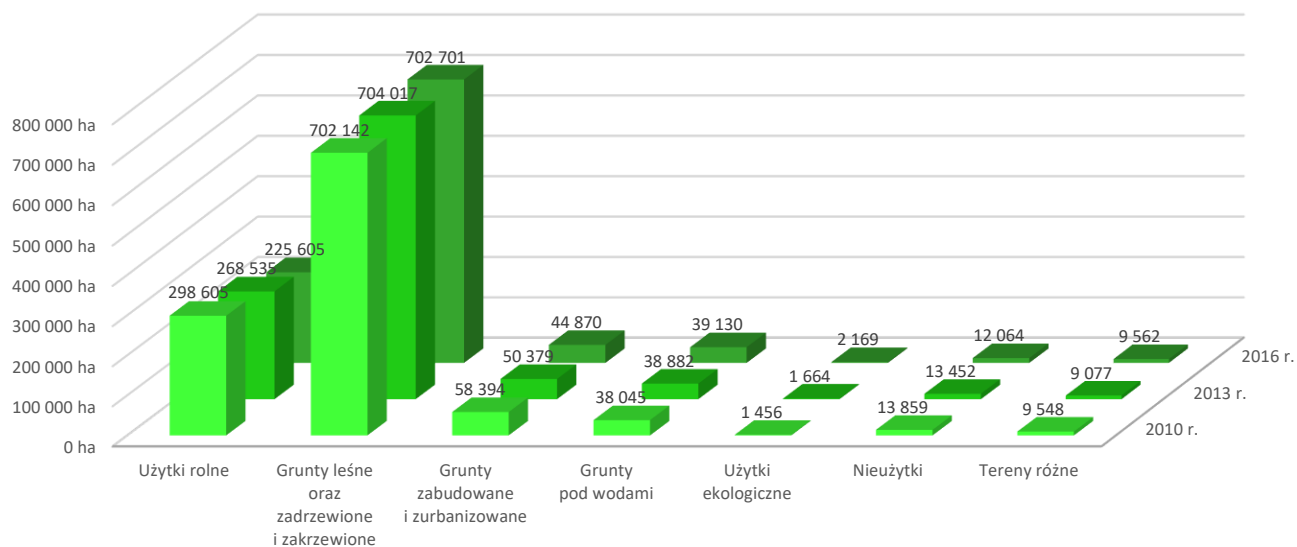
Struktura własności gruntów w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2013 r.

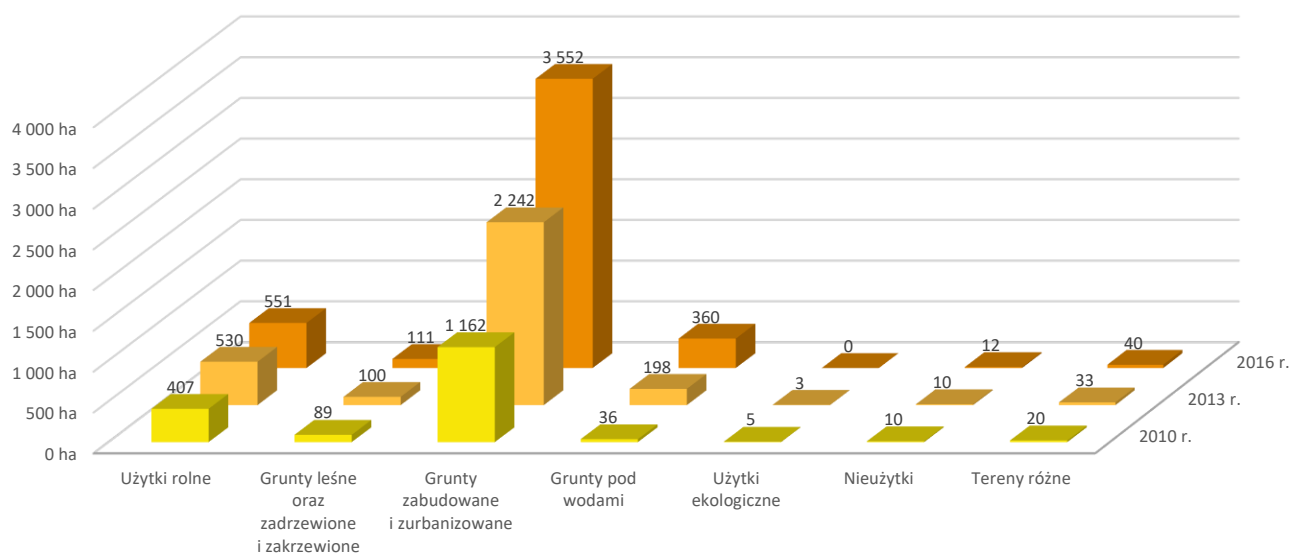
Struktura własności gruntów w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2016 r.

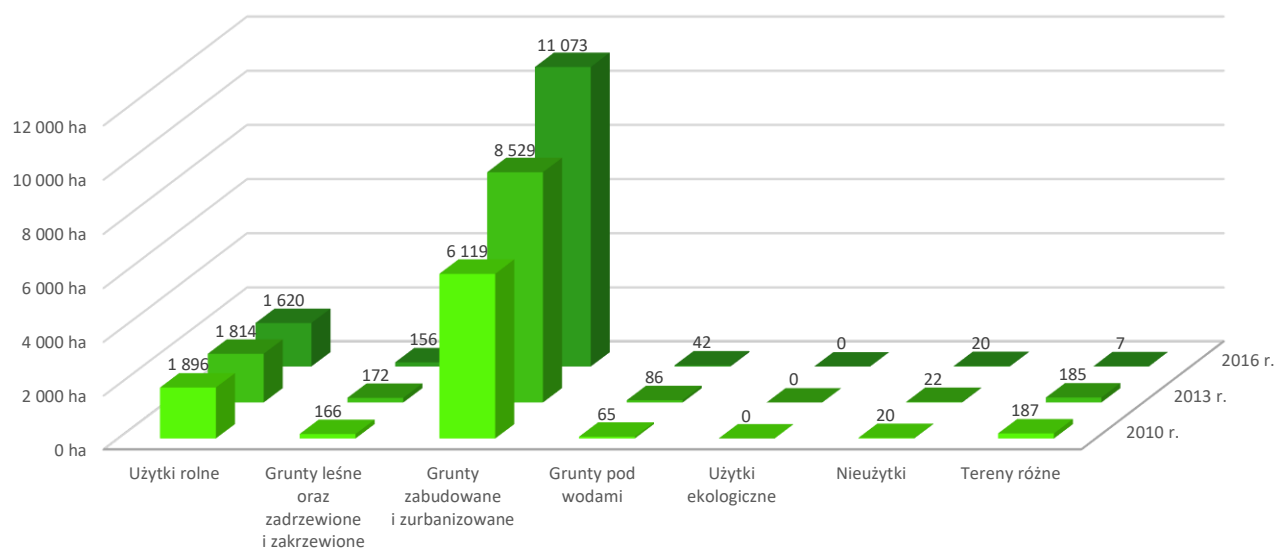
Struktura gruntów Skarbu Państwa wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

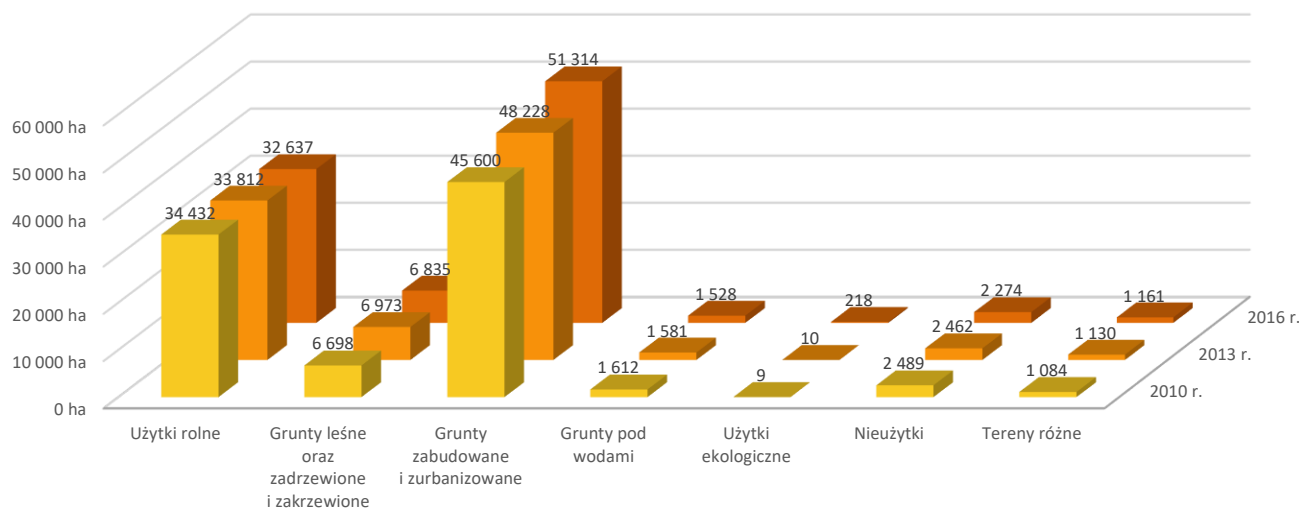
Struktura gruntów Województwa wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

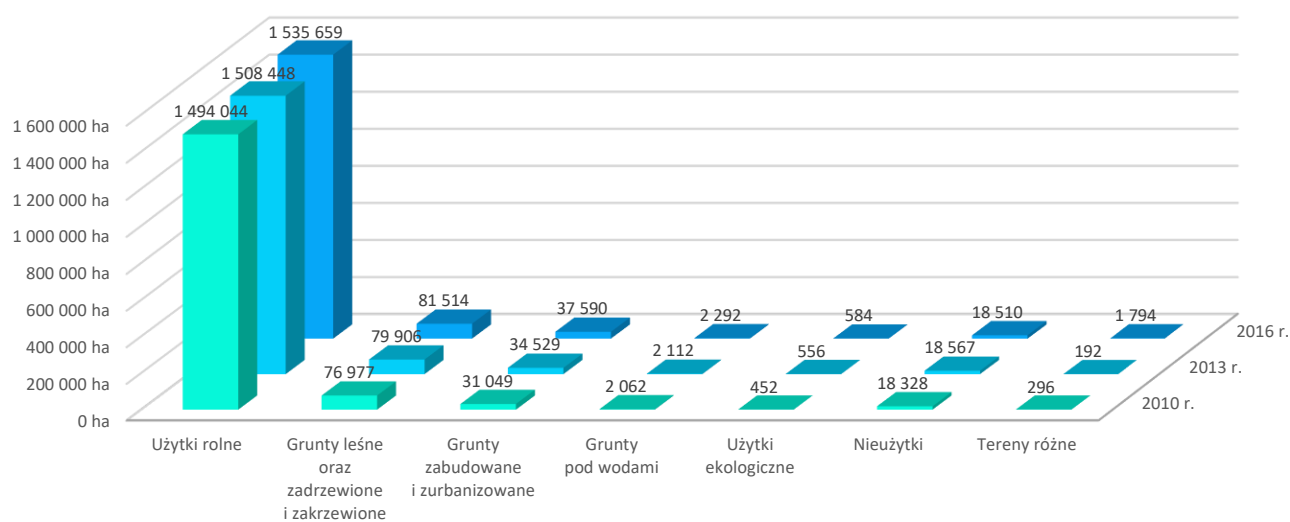
Struktura gruntów Powiatów wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

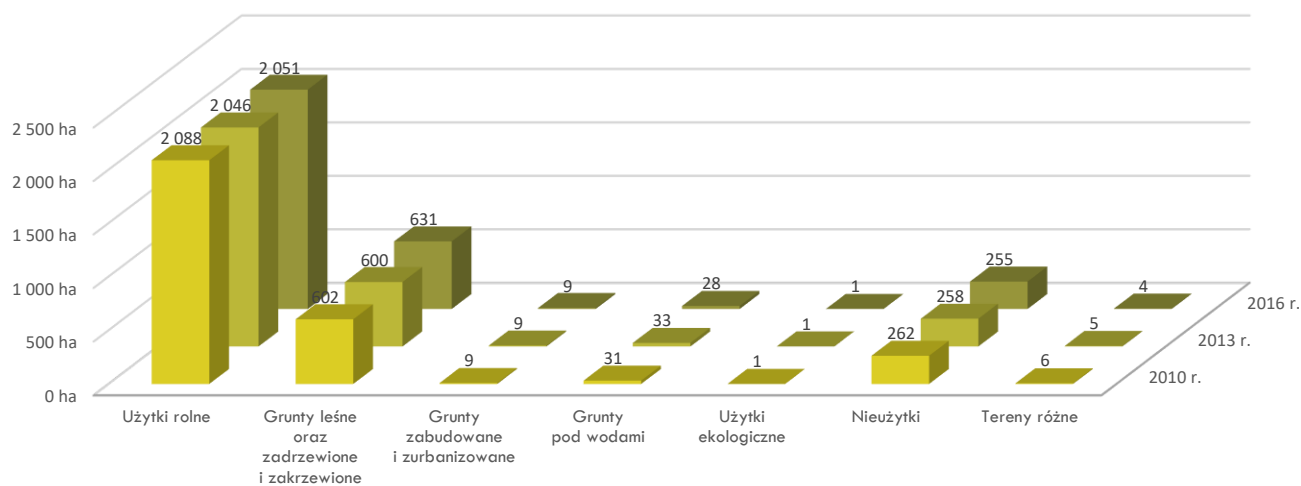
Struktura gruntów Gmin wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

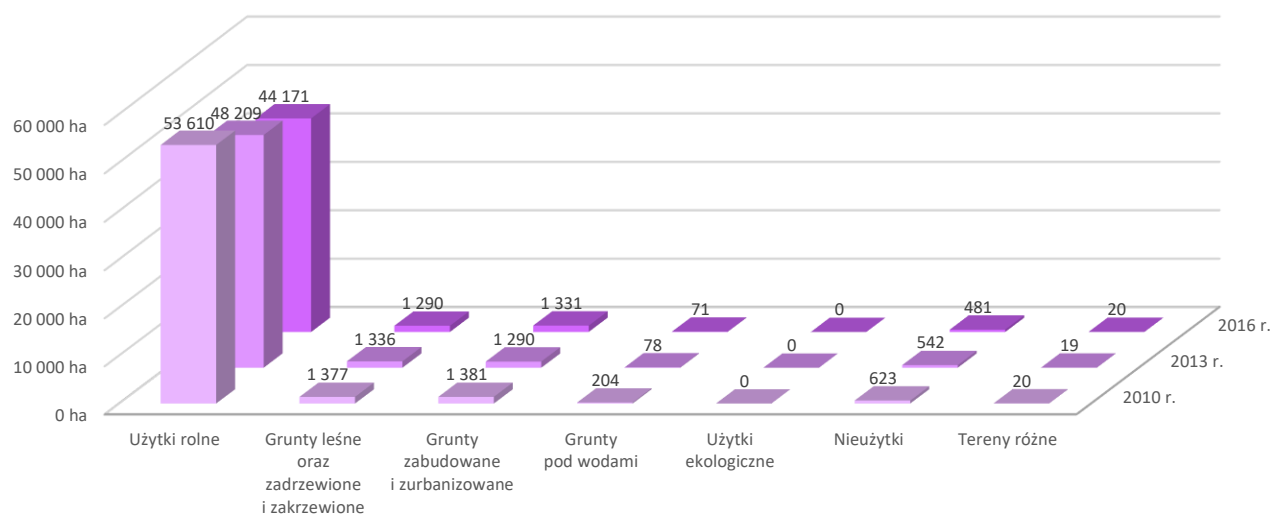
Struktura gruntów Osób fizycznych wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

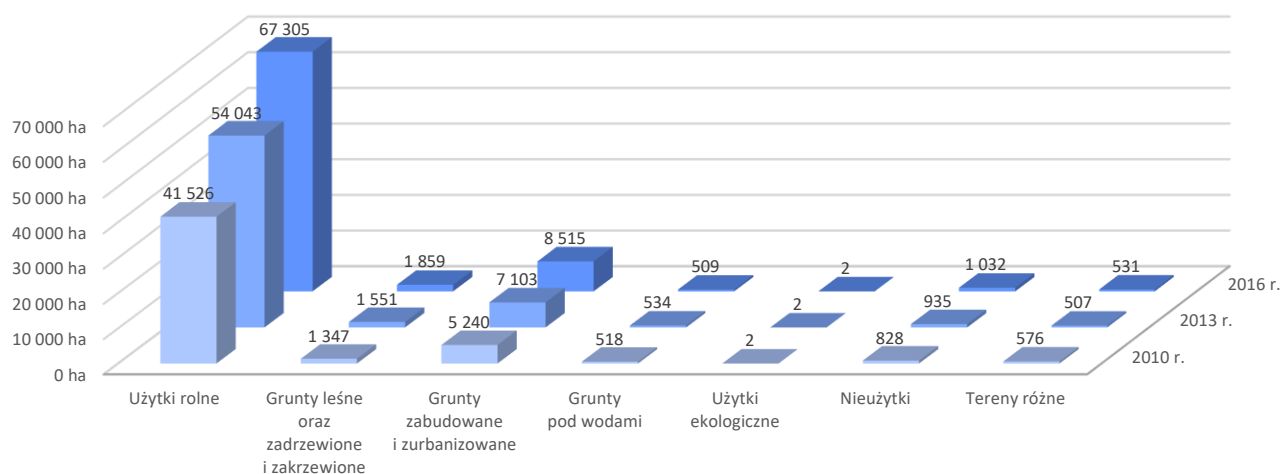
Struktura gruntów Wspólnot gruntowych wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

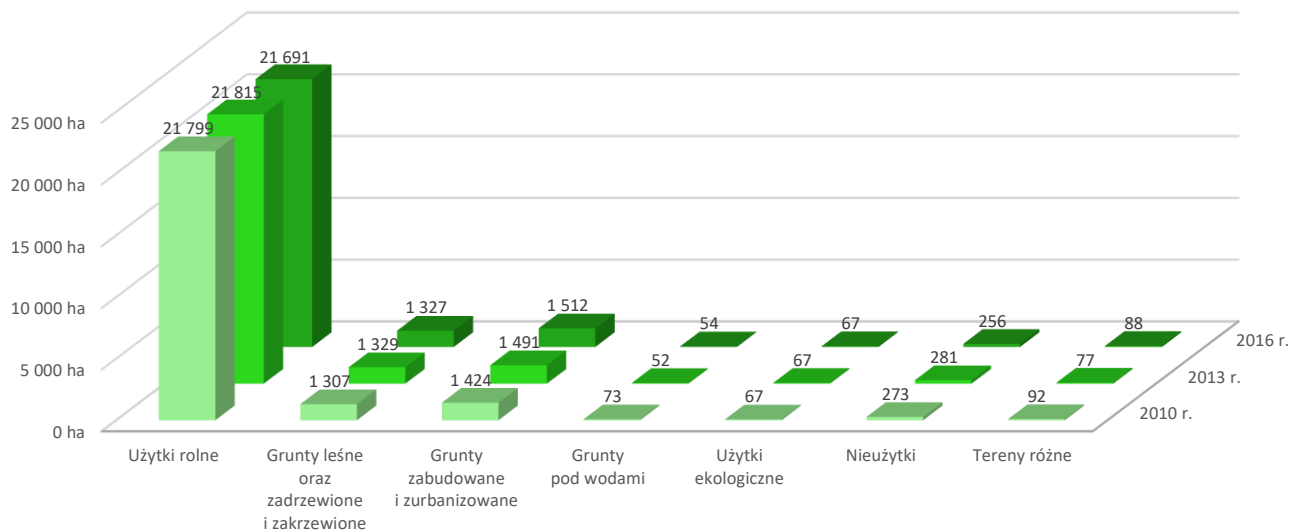
Struktura gruntów Spółdzielni wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

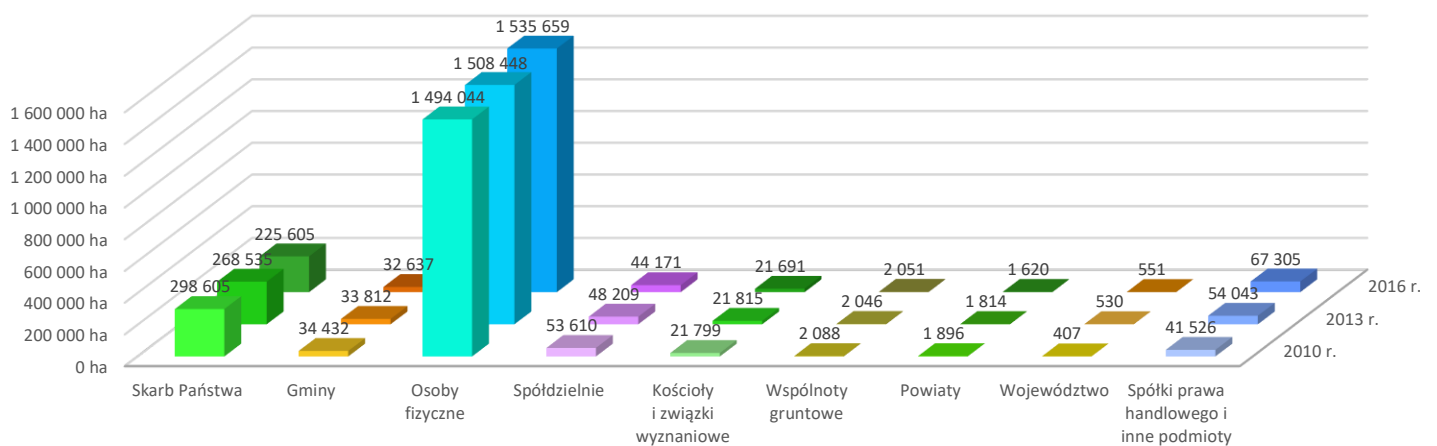
Struktura gruntów Spółek prawa handlowego i innych podmiotów wg stanu na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

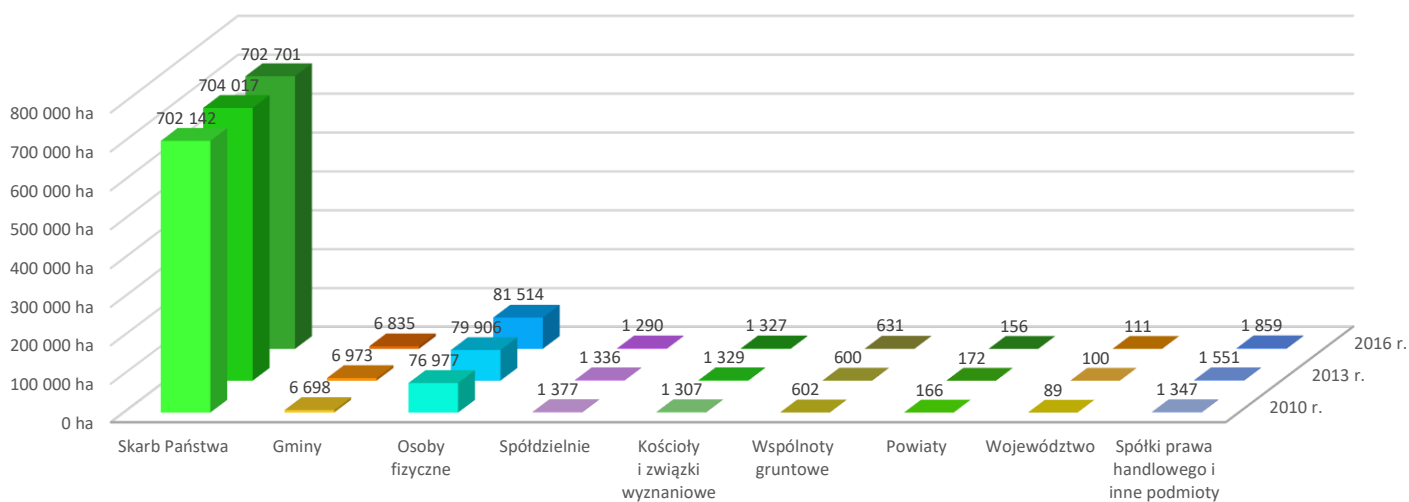
**Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych wg stanu na 1.01.2010 r.;
1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.**

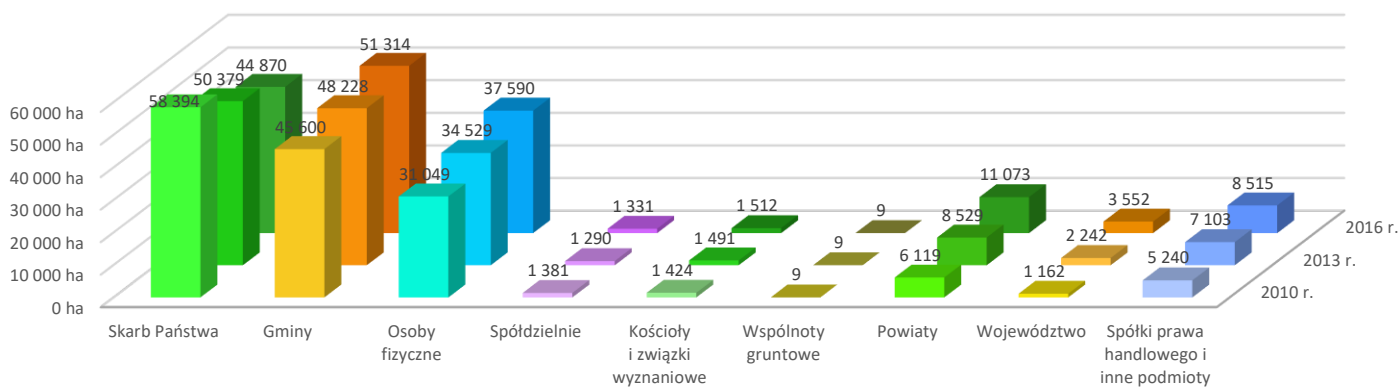
Struktura własności użytków rolnych wg stanu na : 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

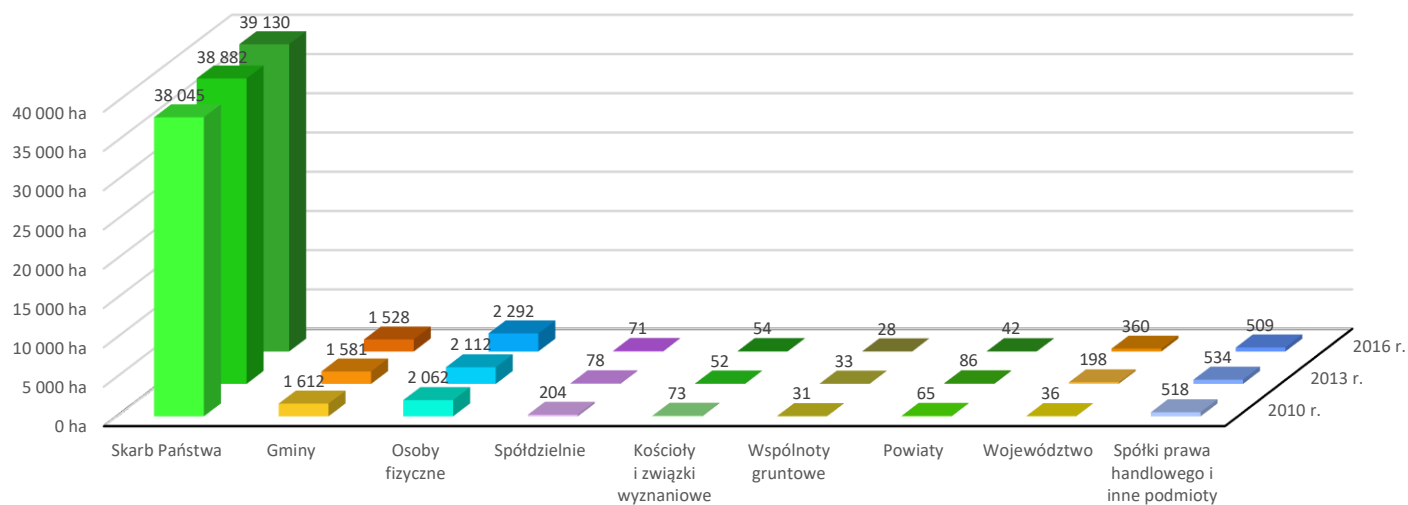
Struktura własności gruntów leśnych wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

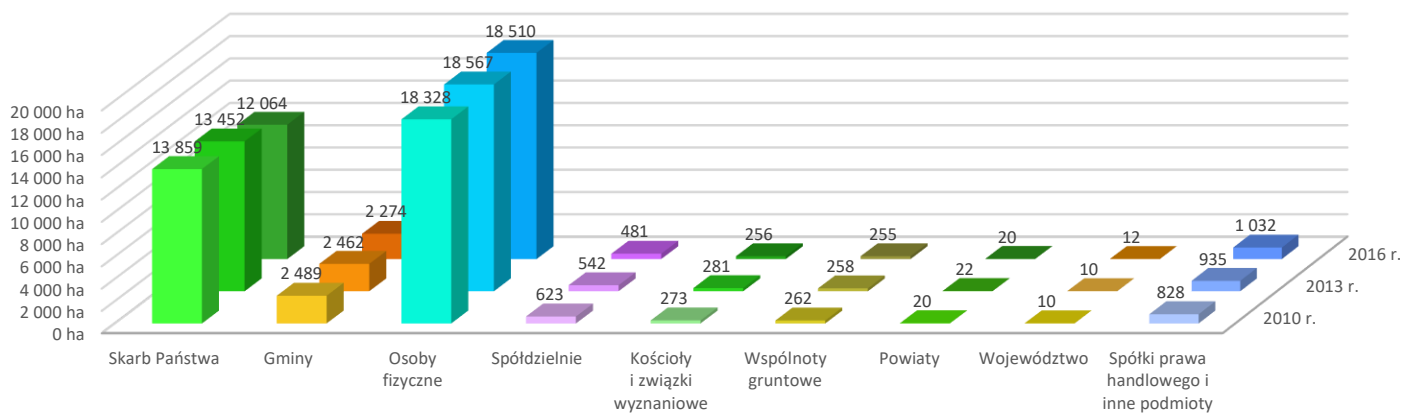
Struktura własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

Struktura własności gruntów pod wodami wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

Struktura własności nieużytków wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

PODZIAŁ UŻYTKÓW GRUNTOWYCH

Przyjęty w niniejszym opracowaniu podział użytków gruntowych, jest zgodny ze strukturą zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2015 r. poz. 542 t.j.).

1. Użytki rolne

1) Grunty orne

Do gruntów ornyczych zalicza się grunty:

- 1) poddane stałej uprawie mechanicznej mającej na celu produkcję rolniczą lub ogrodniczą;*
- 2) nadające się do uprawy, o której mowa w pkt 1, ale zajęte pod plantacje chmielu, wikliny lub drzew ozdobnych, w tym choinek, oraz szkółki ozdobnych drzew lub krzewów, lub na których urządzone zostały rodzinne ogrody działkowe;*
- 3) zajęte pod urządzenia i budowle wspomagające produkcję rolniczą lub ogrodniczą i położone poza działką siedliskową;*
- 4) utrzymywane w postaci ugoru lub odłogowane.*

2) Sady

Do sadów zalicza się grunty o powierzchni co najmniej 0,1000 ha, na których w zwartym nasadzeniu rosną drzewa owocowe lub krzewy owocowe (minimum 600 drzew lub 2000 krzewów na 1 ha) lub na których założone zostały szkółki owocowych drzew lub krzewów lub winnice.

3) Łąki trwałe

Do łąk trwałych zalicza się grunty pokryte zwartą wieloletnią roślinnością, złożoną z licznych gatunków traw, roślin motylkowych i ziół, tworzących ruń łąkową, systematycznie koszoną, a w rejonach górskich - hale i połoniny z zasady koszone.

4) Pastwiska trwałe

Do pastwisk trwałych zalicza się grunty pokryte podobną jak na łąkach roślinnością, na których z reguły wypasane są zwierzęta gospodarskie, a w rejonach górskich hale i połoniny, które z zasady nie są koszone, lecz na których wypasane są zwierzęta gospodarskie, w tym grunty zajęte pod urządzenia wspomagające hodowlę zwierząt gospodarskich, takie jak wiaty oraz koczki dla tych zwierząt, położone poza działką siedliskową.

5) Grunty rolne zabudowane

Do gruntów rolnych zabudowanych zalicza się grunty objęte zabudową zagrodową w ramach istniejącej działki siedliskowej, w szczególności:

- 1) zajęte pod budynki przeznaczone do produkcji rolniczej, nie wyłączając produkcji rybnej, w szczególności: spichlerze, przechowalnie owoców i warzyw, stodoły, budynki inwentarskie, budynki na sprzęt rolniczy;*
- 2) zajęte pod budynki przeznaczone do przetwórstwa rolno-spożywczego, z wyłączeniem gruntów zajętych pod przemysłowe zakłady przetwórstwa rolniczego bazujące na surowcach pochodzących spoza gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzi te budynki;*
- 3) zajęte pod budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia, w szczególności: komórki, garaże, szopy, kotłownie, podwórza, place składowe, place postojowe i manewrowe, śmietniki, składowiska odpadów itp., jeżeli tworzą z gruntami rolnymi i budynkami, o których mowa pkt 1 i 2, zorganizowaną całość gospodarczą;*
- 4) położone między budynkami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1-3, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń i niewykorzystywane do innego celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty, kwietniki, warzywniki.*

W przypadku gdy w granicach istniejącej działki siedliskowej znajdują się tylko budynki i urządzenia, o których mowa w pkt 3, to grunty zajęte pod te budynki i urządzenia zalicza się do gruntów rolnych zabudowanych, jeżeli z projektu zagospodarowania działki lub terenu wynika, że stanowią one zorganizowaną całość gospodarczą z innymi projektowanymi budynkami, przeznaczonymi do produkcji rolniczej, objętymi ważnym pozwoleniem na budowę.

6) Grunty pod stawami

Do gruntów pod stawami zalicza się grunty pod zbiornikami wodnymi (z wyjątkiem jezior i zbiorników zaporowych z urządzeniami do regulacji poziomu wód), wyposażonymi w urządzenia hydrotechniczne nadające się do chowu, hodowli i przetrzymywania ryb. obejmujące powierzchnię ogroblowaną wraz z systemem rowów oraz tereny przyległe do stawów

iz nimi związane, a należące do obiektu stawowego.

7) Grunty pod rowami

Do gruntów pod rowami zalicza się grunty zajęte pod otwarte rowy pełniące funkcje urządzeń melioracji wodnych szczegółowych dla gruntów wykorzystywanych do produkcji rolniczej.

2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione

1) Lasy

Do lasów zalicza się grunty określone jako "las" w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1153 oraz z 2015 r. poz. 349)

2) Grunty zadrzewione i zakrzewione

Grunty zadrzewionymi i zakrzewionymi są grunty porośnięte roślinnością leśną, których pole powierzchni jest mniejsze niż 0,1000 ha, a także:

- 1) tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych;*
- 2) grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym oraz krzewiastymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu;*
- 3) przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych;*
- 4) jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami w sposób naturalny lub sztuczny w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów;*
- 5) wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami;*
- 6) skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, ale nie wyposażone w urządzenia i budowle służące rekreacji i wypoczynkowi;*
- 7) zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy.*

3) Grunty zabudowane i zurbanizowane

1) Tereny mieszkaniowe

Do terenów mieszkaniowych zalicza się grunty, niewchodzące w skład gruntów rolnych zabudowanych:

- 1) zajęte pod budynki zaliczone w PKOB do działu 11 - budynki mieszkalne;*
- 2) zajęte pod budynki gospodarcze i techniczne, związane funkcjonalnie z budynkami mieszkalnymi, o których mowa w pkt 1, oraz urządzenia, w szczególności: podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier, zabaw i odpoczynku, studnie, zbiorniki, przewody naziemne, urządzenia do gromadzenia i oczyszczenia ścieków, śmietniki, składowiska odpadów, obiekty małej architektury, ogrodzenia, oczka wodne, ogródki skalne;*
- 3) położone między budynkami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1 i 2, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń i niewykorzystywane do innego celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod trawniki, rabaty, kwietniki, warzywniki.*

2) Tereny przemysłowe

Do terenów przemysłowych zalicza się grunty:

- 1) zajęte pod budynki, zaliczone w PKOB do grupy 125 - budynki przemysłowe i magazynowe, oraz związane z tymi budynkami budowle i urządzenia, w szczególności: wiaty, kotłownie, zbiorniki, przewody naziemne, place składowe, place postojowe i manewrowe, ogrodzenia, śmietniki, składowiska odpadów;*
- 2) położone między budynkami, budowlami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń i niewykorzystywane do innego celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty i kwietniki;*
- 3) zajęte pod bazy transportowe i remontowe, stacje transformatorowe, naziemne rurociągi, kolektory i wodociągi, hałdy i wysypiska śmieci, ujęcia wody i oczyszczalnie ścieków.*

3) Inne tereny zabudowane

Do innych terenów zabudowanych zalicza się grunty:

- 1) zajęte pod budynki i budowle inne niż zaliczone w PKOB do działu 11 oraz do grupy 125 oraz urządzenia związane z tymi budynkami i budowlami, w szczególności: kotłownie, zbiorniki, przewody naziemne, place składowe, place postojowe i manewrowe, ogrodzenia, śmietniki, składowiska odpadów;*
- 2) położone między budynkami, budowlami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych*

budynków i urządzeń i niewykorzystywane w innym celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty i kwietniki;

- 3) zajęte pod cmentarze czynne oraz cmentarze nieczynne, ale niezaliczone do gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, oraz grzebowiska zwierząt.

4) Zurbanizowane tereny niezabudowane

1. Do zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub w trakcie zabudowy zalicza się grunty:

- 1) na których została rozpoczęta, lecz nie została zakończona budowa, w rozumieniu art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, powodująca wyłączenie tych gruntów z produkcji rolnej lub leśnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1205);
- 2) które w wyniku zabudowy wyłączone zostały z produkcji rolnej lub leśnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ale na których istniejące wcześniej budynki zostały rozebrane, a jednocześnie grunty te przeznaczone są pod zabudowę.

2. Przy ustalaniu konturów zurbanizowanych terenów niezabudowanych uwzględnia się postanowienia decyzji wydanych na podstawie art. 11 oraz art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz treść projektu zagospodarowania działki lub terenu, o którym mowa w art. 34 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, stosując odpowiednio zasady dotyczące ustalania konturów terenów mieszkaniowych, terenów przemysłowych oraz innych terenów zabudowanych.

3. Do zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub w trakcie zabudowy nie zalicza się gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

5) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe

Do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych zalicza się niezajęte pod budynki i związane z nimi urządzenia:

- 1) tereny ośrodków wypoczynkowych, tereny zabaw dziecięcych, plaże, urządzone parki, skwery, zieleńce (poza pasami ulic);
- 2) tereny o charakterze zabytkowym, takie jak: ruiny zamków, grodziska, kurhany, pomniki przyrody;
- 3) tereny sportowe, takie jak: stadiony, boiska sportowe, skocznie narciarskie, tory saneczkowe, strzelnice sportowe, kąpieliska, pola golfowe;
- 4) tereny spełniające funkcje rozrywkowe, takie jak: lunaparki, wesołe miasteczka;
- 5) ogrody zoologiczne i botaniczne;
- 6) tereny zieleni nieurządzonej niezaliczone do lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych;
- 7) tereny rodzinnych ogrodów działkowych urządzonych na gruntach, które nie nadają się do upraw rolniczych, w tym na gruntach leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych.

6) Drogi

1. Do użytku gruntowego o nazwie "drogi" zalicza się grunty, które są pasami drogowymi dróg publicznych oraz dróg wewnętrznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 460).
2. Do użytku gruntowego o nazwie "drogi" nie zalicza się gruntów w granicach pasów drogowych dróg wewnętrznych, jeżeli:
 - 1) wchodzi w skład gospodarstwa rolnego lub leśnego;
 - 2) wchodzi w skład działki budowlanej, która nie jest osiedlem mieszkaniowym, dworcem kolejowym lub dworcem komunikacji autobusowej albo też nie jest odrębnym pasem gruntu wydzielonym wyłącznie w celu zapewnienia dostępu tej działki do drogi publicznej.
3. Grunty w granicach pasów drogowych dróg wewnętrznych niezaliczone do użytku gruntowego "drogi" włącza się do:
 - 1) przyległego użytku rolnego, jeżeli wchodzi w skład gospodarstwa rolnego;
 - 2) użytku "las", jeżeli wchodzi w skład gospodarstwa leśnego;
 - 3) odpowiedniego użytku z grupy użytków zurbanizowanych i zabudowanych, jeżeli wchodzi w skład działki budowlanej.

7) Tereny kolejowe

Do terenów kolejowych zalicza się grunty zajęte pod budowle i inne urządzenia przeznaczone do wykonywania i obsługi ruchu kolejowego: torowiska kolejowe, stacje, rampy, magazyny, bocznice kolejowe itp.

8) Inne tereny komunikacyjne

Do innych terenów komunikacyjnych zalicza się inne niż wymienione w lp. 17 i 18 grunty zajęte w celach komunikacyjnych, a w szczególności pod:

- 1) porty lotnicze oraz budowle i urządzenia służące komunikacji lotniczej;*
- 2) urządzenia portowe, przystanie, budowle i urządzenia służące komunikacji wodnej;*
- 3) budowle i urządzenia kolei linowych;*
- 4) torowiska tramwajowe poza pasami ulic i dróg, a także obiekty i urządzenia związane z komunikacją miejską;*
- 5) urządzone parkingi poza lasami państwowymi, dworce autobusowe;*
- 6) wały ochronne wód przystosowane do ruchu kołowego.*

9) Użytki kopalne

Do użytków kopalnych zalicza się grunty:

- 1) zajęte przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobywanie kopalin;*
- 2) wyrobiska po wydobywaniu kopalin;*
- 3) zapadliska i tereny po działalności górniczej.*

4) Grunty pod wodami

1) Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi

Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi są grunty pokryte morskimi wodami wewnętrznymi, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 934 i 1014).

2) Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi zalicza się grunty pokryte wodami powierzchniowymi płynącymi, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469).

3) Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi zalicza się grunty pokryte wodami powierzchniowymi stojącymi, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, oraz grunty trwale pokryte wodami znajdującymi się w zagłębieniach terenu powstałych w wyniku działalności człowieka, niebędące stawami oraz niezaliczone do nieużytków.

5) Użytki ekologiczne

Kontury użytków ekologicznych określa się w ewidencji na podstawie uchwały właściwej rady gminy, podjętej na podstawie przepisów o ochronie przyrody, z uwzględnieniem uwidocznionych w tej ewidencji konturów użytków gruntowych, które zostały ustalone na podstawie cech gruntów wynikających ze sposobu zagospodarowania lub użytkowania.

6) Nieużytki

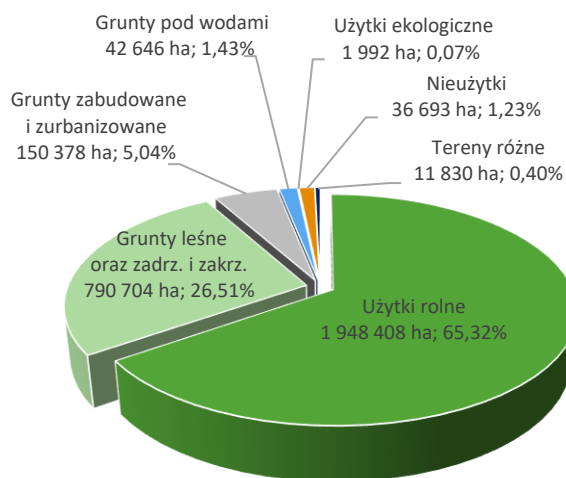
Do nieużytków zalicza się grunty rolne nienadające się bez znacznych nakładów do działalności wytwórczej w rolnictwie, w szczególności:

- 1) bagna (błota, topieliska, trzęsawiska, moczary, rojsty);*
- 2) piaski (piaski ruchome, piaski nadbrzeżne, wydmy);*
- 3) naturalne utwory fizjograficzne, takie jak: urwiska, strome stoki, uskoki, skały, rumowiska, zapadliska, nisze osuwiskowe, piargi;*
- 4) grunty pokryte wodami, które nie nadają się do produkcji rybnej (sadzawki, wodopoje, doły potorfowe).*

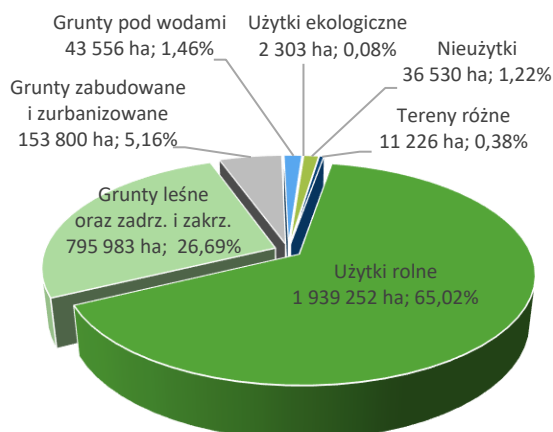
7) Tereny różne

Do terenów różnych zalicza się wszystkie pozostałe grunty, niezaliczone do innych użytków gruntowych, w szczególności zajęte pod budowle ziemne, takie jak: wały przeciwpowodziowe niezaliczone do terenów komunikacyjnych, kopce oraz groble niewchodzące w skład stawów.

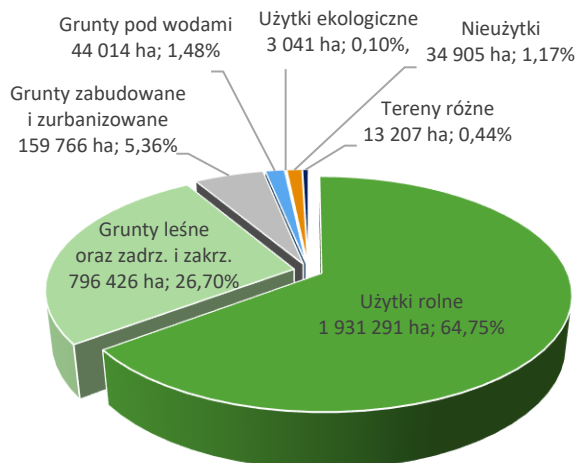
Struktura użytków gruntowych wg stanu na 1.01.2010 r.

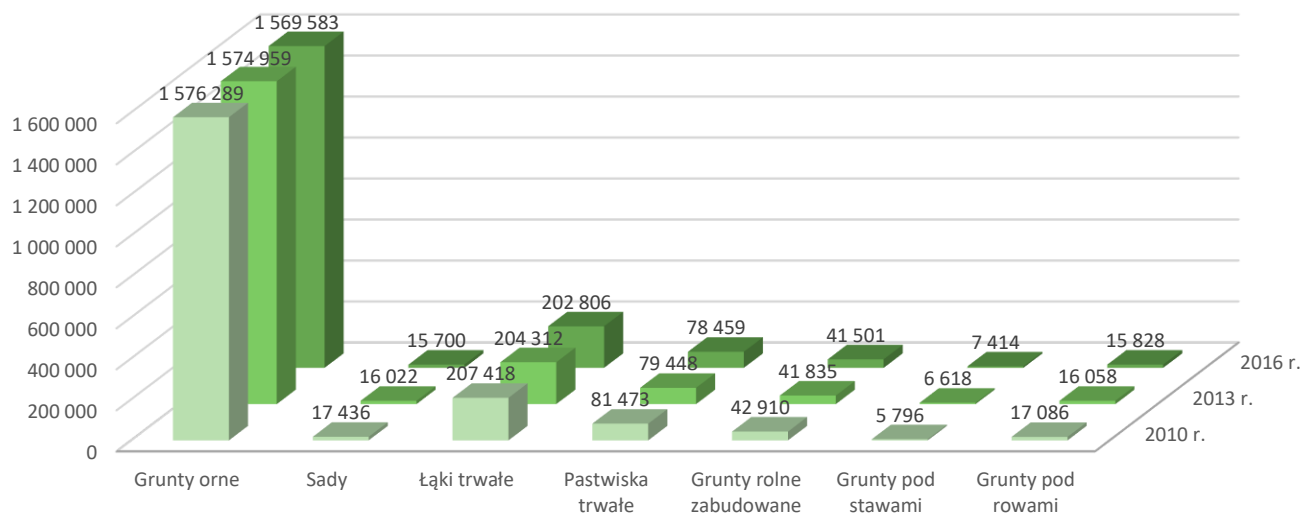
Struktura użytków gruntowych wg stanu na 1.01.2013 r

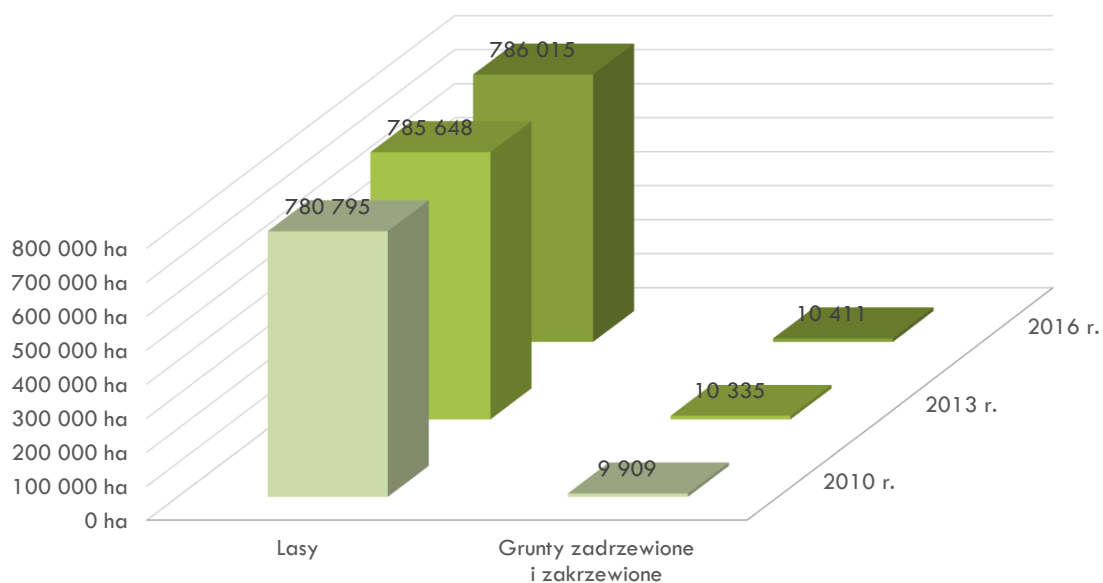
Struktura użytków gruntowych wg stanu na 1.01.2016 r.

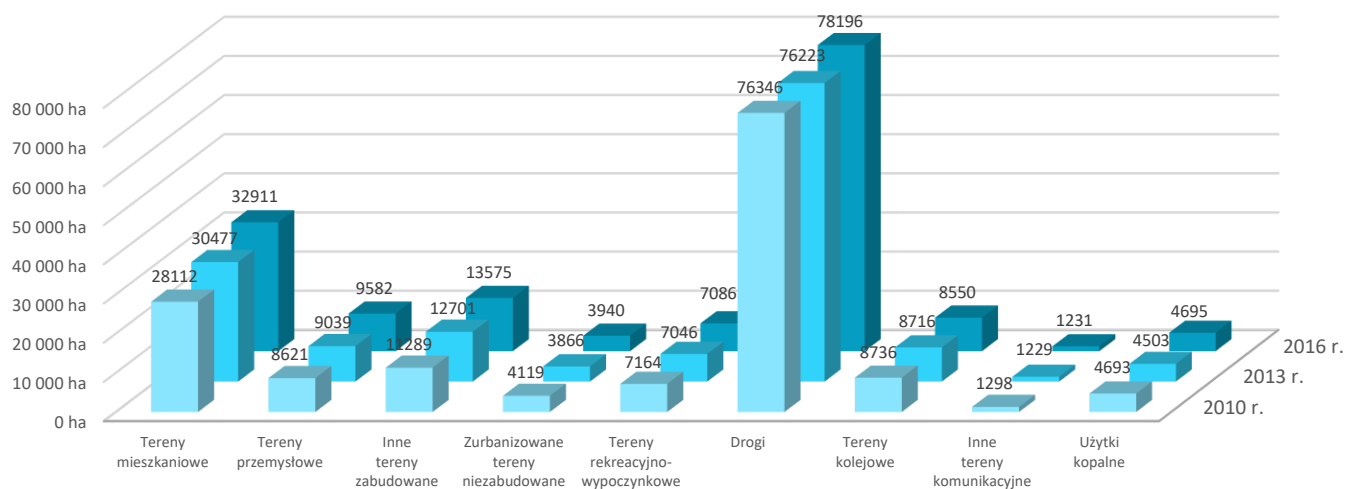
Struktura użytków rolnych wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

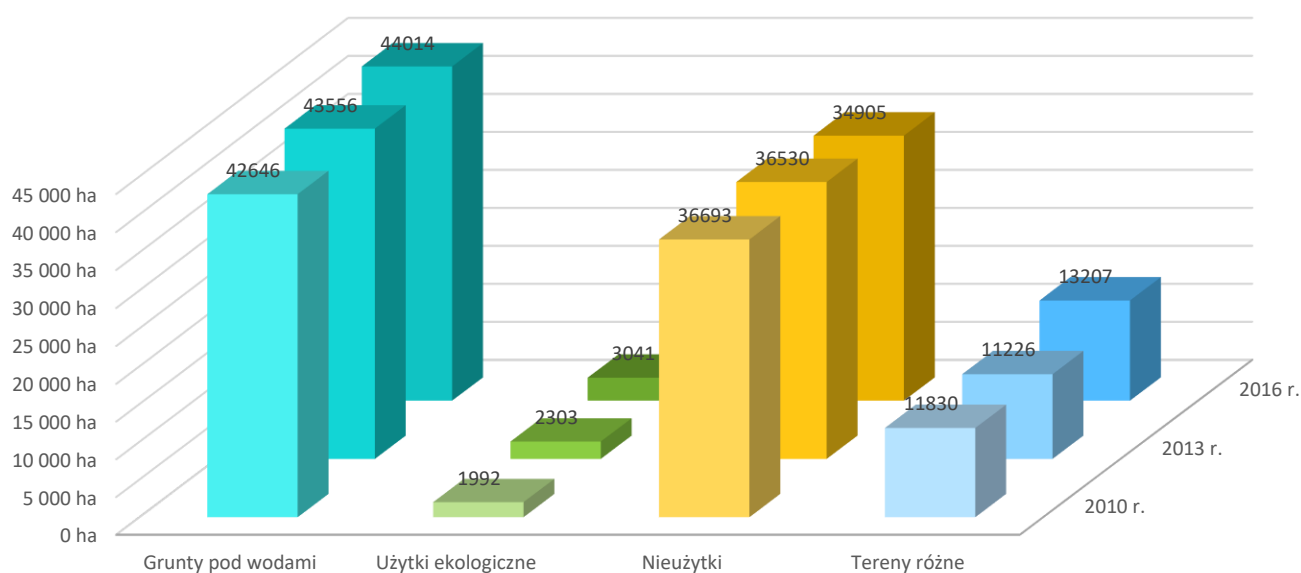
Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

**Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg stanu na:
1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.**

Struktura gruntów pod wodami, użytków ekologicznych, nieużytków, terenów różnych wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 21.01.2016 r.

Na podstawie zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanów na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r. opracowano analizę w zakresie zmian w strukturze własnościowej gruntów użytkowanych rolniczo, przyjmując do niniejszej analizy grunty będące własnością, we władaniu czy też w zarządzie następujących podgrup rejestrowych:

1.1 - Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;

1.2 - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;

7.1 - Osób fizycznych;

8.1 - Rolniczych spółdzielni produkcyjnych;

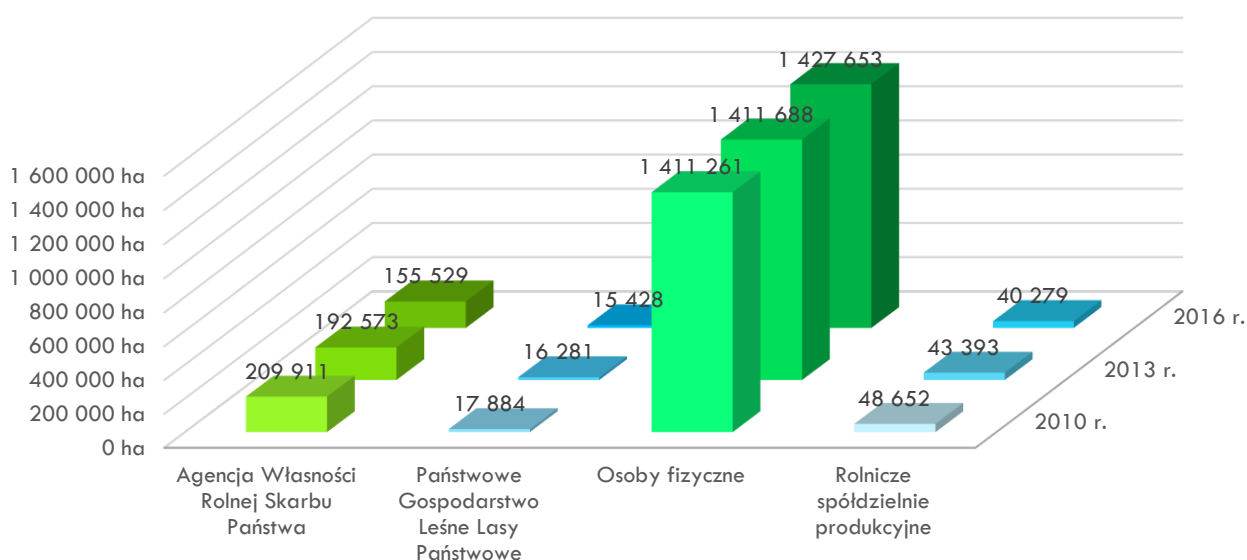
Do podgrupy 1.1 zalicza się grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przejęte przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa w trybie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz grunty nabyte przez tę Agencję w drodze umów prawa cywilnego.

Do podgrupy 1.2 zalicza się grunty Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tej jednostki organizacyjnej.

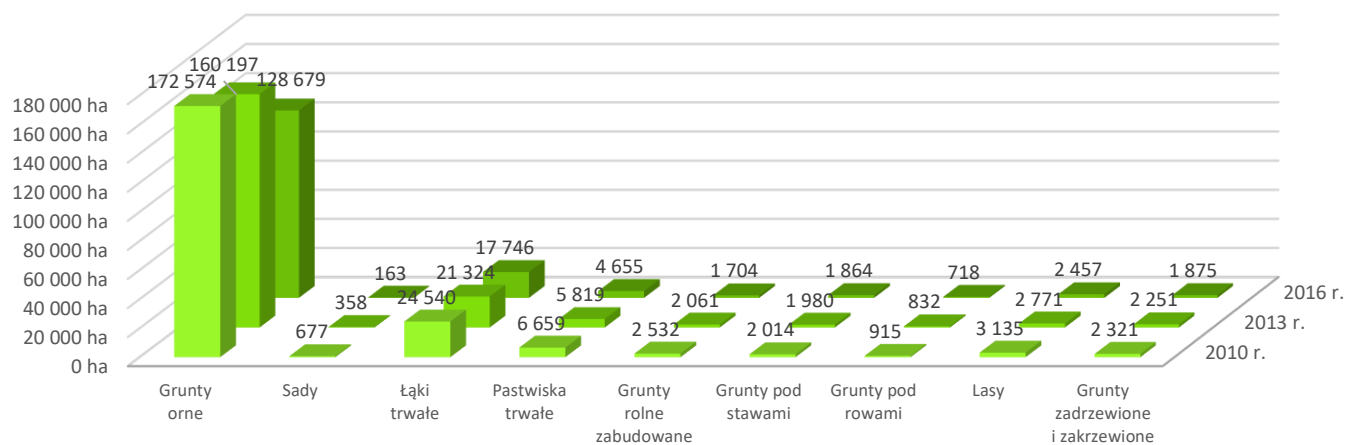
Do podgrupy 7.1 zalicza się grunty, które są własnością osób fizycznych oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania tych osób, które w rozumieniu przepisów podatkowych wchodzi w skład gospodarstw rolnych.

Do podgrupy 8.1 zalicza się grunty, które są własnością rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków, oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tych osób prawnych.

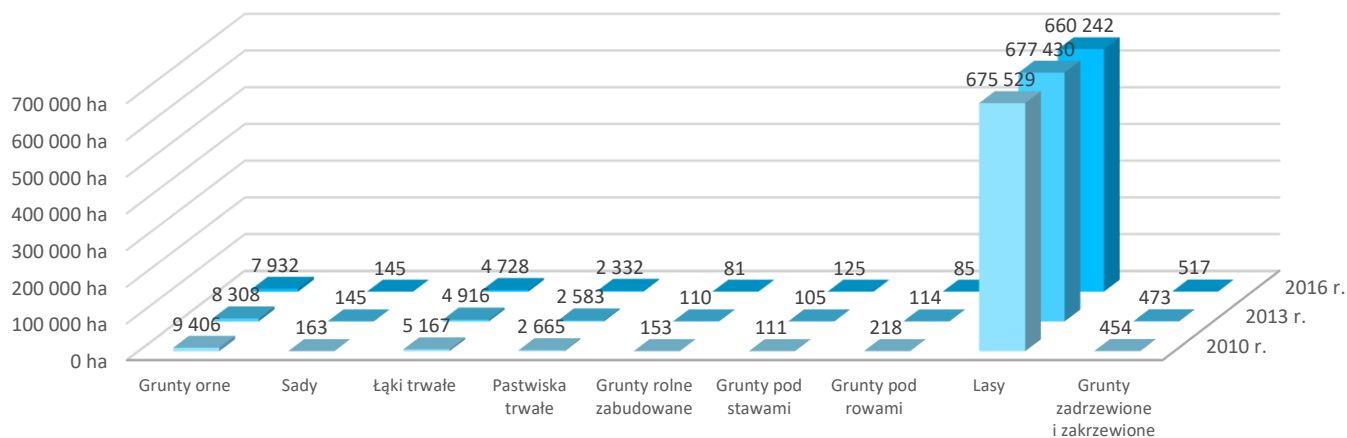
**Zmiany w strukturze gruntów użytkowanych rolniczo wg stanu na:
1.01.2010 r. 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.**

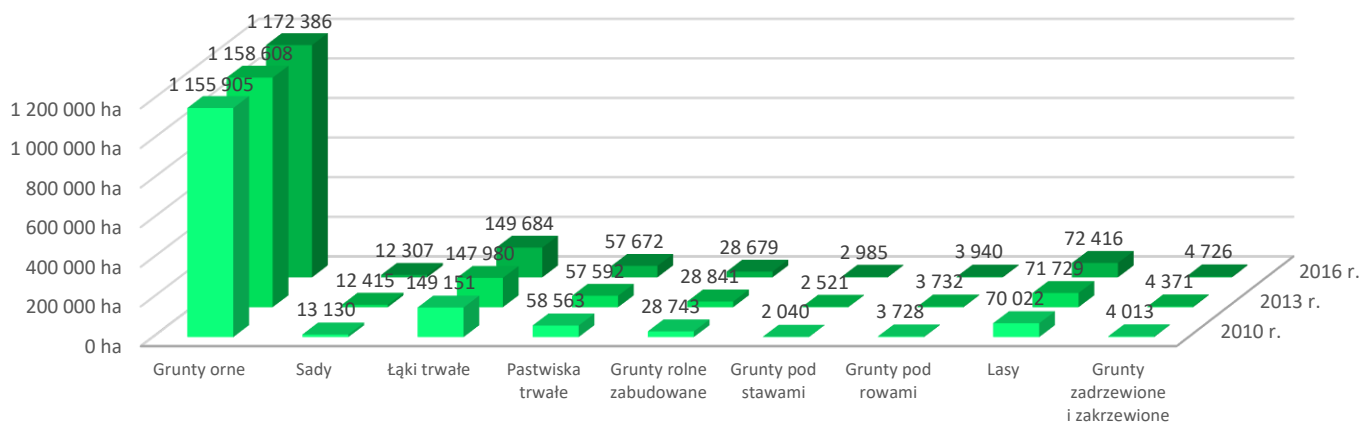
**Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.**

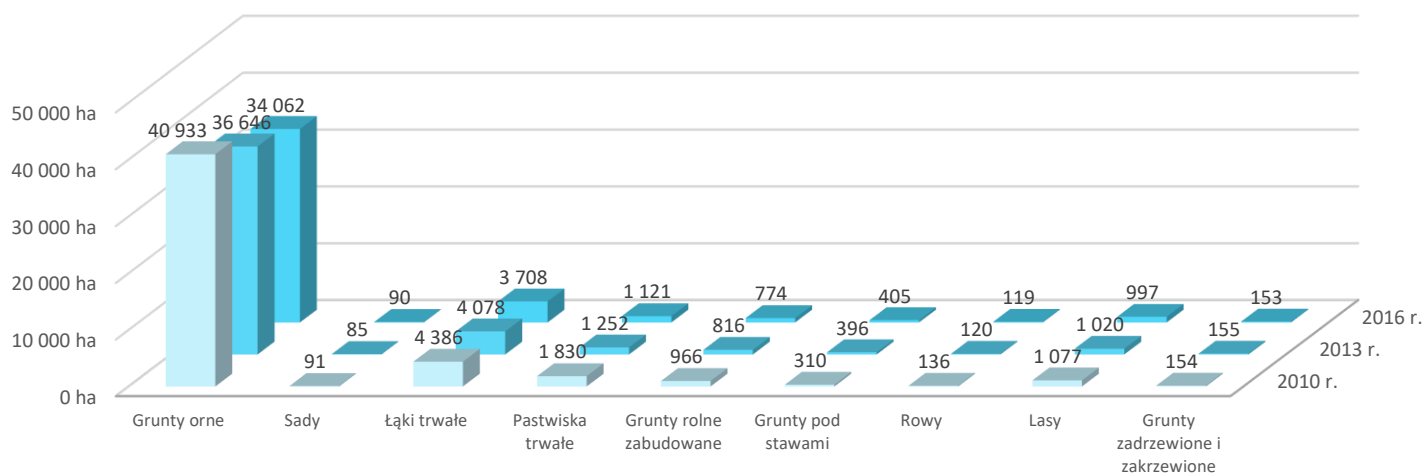
**Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego
Lasy Państwowe wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.**

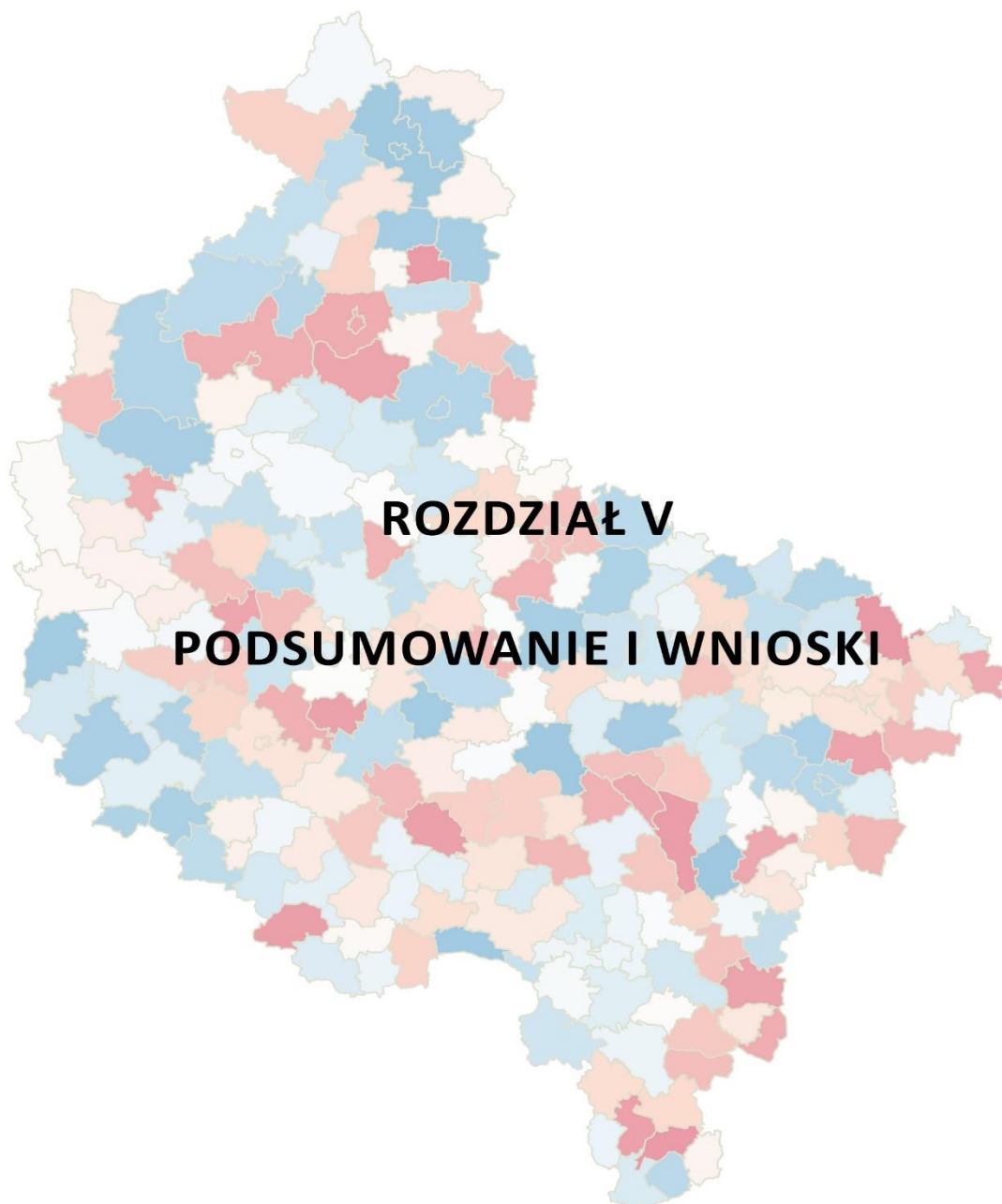

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych wchodzących w skład gospodarstw rolnych Osób fizycznych wg stanu: na 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

Struktura użytków rolnych i gruntów leśnych Rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków wg stanu na: 1.01.2010 r.; 1.01.2013 r.; 1.01.2016 r.

Niniejsza analiza została opracowana w celu zaprezentowania struktury agrarnej i sposobu użytkowania gruntów w województwie wielkopolskim. Struktura użytkowania gruntów jest najlepszym sposobem przedstawienia układu zagospodarowania przestrzeni województwa.

Łączna powierzchnia województwa wielkopolskiego wg stanu na 1 stycznia 2016 r. wynosi 2 982 650 ha w tym:

miasta na prawach powiatu 44 539 ha

powiaty ziemskie 2 938 111 ha

W województwie wielkopolskim znajduje się 31 powiatów ziemskich i cztery na prawach powiatu (miasta: Kalisz, Konin, Leszno, Poznań).

Największymi pod względem zajmowanego obszaru są powiaty:

poznański 189 988 ha

czarnkowsko-trzcianecki 180 605 ha

złotowski 166 017 ha

koniński 157 835 ha

Główną formę wykorzystania gruntów w województwie wielkopolskim stanowią użytki rolne. Zajmują one 1 931 291 ha, co stanowi 64,8 % powierzchni województwa. Znaczącą powierzchnię zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione obejmujące 796 426 ha, co stanowi 26,7 % powierzchni województwa. Najmniejszą powierzchnię zajmują użytki ekologiczne (3 041 ha – 0,1 % powierzchni województwa).

W strukturze użytkowania ziemi dominują grunty orne zajmujące 1 569 583 ha (52,6 % powierzchni województwa). Znaczącą powierzchnię obejmują łąki trwałe (202 806 ha – 6,8%) oraz pastwiska trwałe (78 459 ha – 2,6 %). Dość znaczny jest udział gruntów rolnych zabudowanych obejmujących 41 501 ha – 1,4% powierzchni województwa.

Występuje stała tendencja spadkowa powierzchni użytków rolnych (gruntów ornych, sadów, łąk, pastwisk, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod rowami). Jedynie w analizowanych okresach wzrastała powierzchnia zajmowana przez grunty pod stawami.

Drugą co do wielkości formą wykorzystania ziemi są lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione. Systematycznie wzrasta powierzchnia tych gruntów, z 790 704 ha (wg stanu na 1 stycznia 2010 r.) do 796 426 ha (wg stanu na 1 stycznia 2016 r.).

Trzecią co do wielkości formą wykorzystania ziemi są grunty zbudowane i zurbanizowane. Zajmują 159 766 ha – 5,4% powierzchni województwa. Największą powierzchnię w strukturze gruntów zbudowanych i zurbanizowanych zajmują drogi (78 196 ha – 48,9%), tereny mieszkaniowe (32 911 ha – 20,6%), inne tereny zabudowane (13 575 ha – 8,5%), tereny przemysłowe (9 582 ha – 6,0%), tereny kolejowe (8 550 ha – 5,4%), tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (7086 ha – 4,4%), użytki kopalne (4695 ha – 2,9%), zurbanizowane tereny niezabudowane (3940 ha – 2,5%). Najmniejszą powierzchnię w strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zajmują inne tereny komunikacyjne (1231 ha – 0,8%). Wśród gruntów zabudowanych

i zurbanizowanych daje się zauważyć, w analizowanym okresie, systematyczny wzrost powierzchni zajmowanych pod drogi, tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe, inne tereny niezabudowane. Nieznaczne zmiany powierzchni występują w przypadku zurbanizowanych terenów niezabudowanych, terenów rekreacyjnych, terenów kolejowych, innych terenów komunikacyjnych oraz użytków kopalnych.

Poza użytkami rolnymi, lasami oraz gruntami zabudowanymi i zurbanizowanymi analizie poddano grunty pod wodami, użytki ekologiczne, nieużytki, tereny różne. Grunty pod wodami zajmują 44 014 ha, tj. 1,5% powierzchni województwa i odpowiednio użytki ekologiczne 3 041 ha – 0,1%, nieużytki 34 905 ha – 1,2%, tereny różne – 0,4%. Widoczny jest stały wzrost gruntów pod wodami (wzrost w stosunku do 2010 r. o 1368 ha). Wzrosła również powierzchnia użytków ekologicznych oraz terenów różnych. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia nieużytków (w stosunku do roku 2010 spadek o 1788 ha).

Struktura własności gruntów w województwie, wg stanu na 1 stycznia 2016 r. wskazuje na dominację sektora prywatnego (grunty osób fizycznych, spółdzielni, kościołów i związków wyznaniowych, wspólnot gruntowych, spółek prawa handlowego). Grunty te zajmują 1 833 035 ha, tj. 61,4 % powierzchni województwa.

Grunty sektora publicznego (grunty Skarbu Państwa, włącznie z gruntami przekazywanymi w użytkowanie wieczyste, grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych, grunty gmin i związków międzygminnych, jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego, grunty powiatów i województw) zajmują 1 149 616 ha, tj. 38,6 % powierzchni województwa.

Analiza struktury własności użytków rolnych wskazuje na przewagę sektora prywatnego. Do tego sektora należy 1 670 877 ha tych użytków, tj. 86,5 %, natomiast w rękach sektora publicznego znajduje się 260 413 ha, tj. 13,5 %. Nastąpił wzrost powierzchni użytków rolnych należących do osób fizycznych, spółek prawa handlowego i innych podmiotów. Zmalała powierzchnia użytków rolnych będących we władaniu Skarbu Państwa, gmin, spółdzielni, powiatów. Drobnym zmianom ulegała powierzchnia użytków rolnych należących do kościołów i innych związków wyznaniowych, wspólnot gruntowych, województwa. Daje się zauważyć malejący udział gruntów użytkowanych rolniczo Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, spadek z 209 911 ha (wg stanu na 1 stycznia 2010 r.) do 155 529 ha (wg stanu na 1 stycznia 2016 r.). W strukturze użytków rolnych i gruntów leśnych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa dominują grunty orne stanowiące 80,5 % tych gruntów. Spośród użytków rolnych i gruntów leśnych należących do osób fizycznych grunty orne stanowią 77,9 % powierzchni tych użytków. Wyraźnie maleje udział gruntów ornych w strukturze użytków rolnych i gruntów leśnych Rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spadek z 40 933 ha (wg stanu na 1 stycznia 2010 r.) do 34 062 ha (wg stanu na 1 stycznia 2016 r.).

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione należą przede wszystkim do sektora publicznego i zajmują 709 803 ha co stanowi 89,1 % powierzchni tych użytków. W sektorze prywatnym dominują grunty leśne należące do osób fizycznych. We władaniu tych osób znajduje się 81 504 ha, co stanowi 10,2 % powierzchni tych użytków.

W strukturze użytków rolnych i gruntów leśnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dominują lasy zajmujące 97,6 % powierzchni tych użytków.

Grunty zabudowane i zurbanizowane władane są przede wszystkim przez Skarb Państwa, gminy, osoby fizyczne, w mniejszym stopniu przez powiaty i spółki prawa handlowego i inne podmioty. Udział gruntów Skarbu Państwa malał, natomiast systematycznie wzrastał areał tych gruntów należących do gmin, osób fizycznych, powiatów i spółek prawa handlowego.

Dominującą rolę we władaniu gruntami pod wodami posiada Skarb Państwa, do którego należy 88,9 % powierzchni tych gruntów.

Nieuzyski są we władaniu przede wszystkim Skarbu Państwa (34,6 %) i osób fizycznych (53,0 %).

Na podstawie przeprowadzonej analizy zmian struktury własności i sposobu użytkowania gruntów można zaobserwować pewne ogólne trendy. Następuje spadek powierzchni gruntów Skarbu Państwa, a wyraźny wzrost powierzchni gruntów osób fizycznych oraz spółek prawa handlowego i innych podmiotów. Zauważalny jest również spadek użytków rolnych na rzecz wzrostu powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Jest to wynikiem przeznaczania użytków rolnych na cele nierolnicze, tj. pod zabudowę komunalną i przemysłowo-usługową oraz inwestycje drogowe.